

obecnie jednak musimy wziąć na uwagę również i melodję dopełniającą, przy której prowadzenie głosu odgrywa o tyle jeszcze ważniejszą rolę niż przy melodji głównej, że intonowanie jest utrudnione przewagą melodji głównej, wydobywającej się na pierwszy plan i pociągającej tem samem niewprawnego śpiewaka za sobą. Właśnie też z tego powodu, melodia uzupełniająca powinna unikać wszystkiego, co staje się przeszkodą w zachowaniu czystości i dokładności tak tonalnej jak rytmicznej. Ażeby to uzyskać należy:

1. Nie nadużywać skoków, lecz głos prowadzić o ile możności łącznie. Skoki o tercję wielką lub małą, kwartę i kwintę czystą zwłaszcza o ile należą do akordu nie nasuwają trudności.

2. Nie przekraczać obszaru danego głosu, redukując ten obszar do niewielkiej rozciągłości.

3. Wstrzymywać się od interwałów trudnych do trafiania jeszcze skrupulatniej niż w melodji głównej, posiadającej pod tym względem swobody znacznie więcej. Interwały zmniejszone i zwiększone utrudniają znacznie melodję uzupełniającą, należy zatem unikać ich starannie.

4. Chromatyka utrudnia melodję uzupełniającą w wyższym jeszcze stopniu niż się to dzieje w danym razie z melodją główną.

5. Cel melodji dopełniającej nie zawsze pozwala na to, aby zachować w niej zasady regularnej konstrukcji podane poprzednio. Jednak wszelkimi siłami należy się starać o jej śpiewność, bo ta nietylko podnosi piękność zespołu, lecz i obudza w śpiewaku zainteresowanie, którego nie należy lekceważyć.

6. Stosunek tekstu do nut melodji dopełniającej, powinien być zupełnie poprawny, a jakkolwiek pewne ulgi w ścisłości tego stosunku bywają niekiedy dopuszczane, to jednak nie należy nigdy tolerować wykroczeń przeciw sensowi tekstu. Najlepiej, jeżeli tekst melodji dopełniającej podaje każdą myśl w całości, zrozumiałe dla śpiewaka. Jakkolwiek bowiem dopełniająca melodia nie może posiadać ani samoistości ani znaczenia głównej, to jednak śpiewak powinien zawsze zdawać sobie sprawę z tego, jakie zadanie przypadło mu w danej chwili: czy ma obowiązek wystąpić energiczniej i silniej, czy też winien się moderować.

## Wyraz melodji

Melodia główna powinna zawsze dostosowywać się do tekstu, zarówno w ogólnym charakterze swoim jak w szczegółach. Uchwycenie tego charakteru należy do zadań pierwszorzędnych każdego, co próbuje wynaleźć i ułożyć melodję do danego tekstu. W pieśni ludowej spotykamy instynktem zachowaną zgodność melodji i słów w zarysie ogólnym.